

Muzeul Marcel Iancu

Nu departe de litoralul mediteranean, în zona centrală a Israelului se află satul artiștilor, Ein-Hod. Intins cit un sat mijlociu din Moldova, împrejmuit de o vegetație bogată și de înălțimi dulci, localitatea își are principile proprii de organizare și administrare, unice în felul lor; consiliul comunal este alcătuit din artiști, iar bugetul se stabi-

lește exclusiv pe baza veniturilor realizate din activitatea creatoare a locuitorilor... Vizitat de numeroși turiști străini și de localnici, Ein-Hod oferă zeci de atracții: ateliere de ceramică, sticlărie, pictură, sculptură, artiștii lucrând sub privirile oaspeților. La intrarea în sat se află Muzeul Marcel Iancu, la care oprirea este — se poate spune — obligatorie, artistul fiind și fondatorul acestei originale localități.

Omagiul adus lui Marcel Iancu are în vedere însă și creația sa, care se confundă cu nașterea și evoluția avangăzii artistice a secolului nostru. Născut la București, în 1895, unde s-a afirmat ca pictor sub oblăduirea lui Iosif Eser, expunând, pentru prima dată, la salonul oficial din 1912, el leagă o strinsă prietenie cu cel ce avea să devină poetul Tristan Tzara. Expune, succesiv, în capitala țării în anii 1922 (la Casa Artelor), 1923, 1930, 1932 (expoziția „Arta nouă”) și, în paralel, la Paris, Basel și Zürich. Din 1923 este în redacția revistei „Continuoranal”, care patronază și grupul artistic cu același nume. Studiază la Zürich și stabilește noi prietenii cu artiștii din generația celor care și-au propus să schimbe configurația artelor moderne. Împreună cu Amedeo Modigliani, Pablo Picasso, Artur Segal și alții întemeiază celebrul Cabaret Voltaire. Ilustrează volumul lui Tristan Tzara „Prima aventură celestă a domnului Antipirin”, care dă formă concretă programului expus în Manifestul Dada. În 1941, se stabilește la

Tel-Aviv, iar în 1955 inaugurează centrul de artă de la Ein-Hod, conceput, inițial, pentru creatorii în domeniul ceramicii, mozaicului și litografiei.

Muzeul de aici, care îi poartă numele, cuprinde o selecție a tablourilor artistului din perioade diferite. Peisaje din țara natală evocă Dunărea, munții și intensitatea coloristică a pădurilor de conifere. Cabaretul Voltaire este evocat în tonuri variate, marcând veselia și exuberanța exteroară, dorința de a găsi expresii noi unor furtuni sufletești. Sint apoi câteva imagini mediteraneene, cu vaste spații plene încărcate de lumină, sugerând comunicarea anevoioasă cu ariditatea unei naturi ce se cere mai întâi apropiată sentimental. Crochiurile în tuș obțin efecte speciale pe aceleași teme, care ilustrează o biografie tumultuoasă, în același timp consecventă și deschisă prietenilor.

Nu sint expuse renumitele desene, care, ele însele, ar putea alcătui o istorie a artelor și literaturilor europene, a celor românești în special. Avem însă la dispoziție o elegantă tipăritură cu reproduceri de schițe, printre care regăsim trăsăturile unor Victor Brauner, Ion Vinea, Mihaela Pătrașcu, Margareta Sterian, Maria Ventura, N.D. Cocea, Ștefan Roll (Gh. Dinu), dar și ale regelui Carol al II-lea considerat un protector al artelor, fiecare cu câte o mică biografie.

Fără o legătură directă, dar cu o izbitoră filiație ideatică, subsolul muzeului adăposteste expozițiile unor tineri plasticieni, dintre care cea a lui Dar Zaken („Măreția absenței”) invită, în prelungire, la o meditație despre ceea ce este etern și efemer în creația spirituală.

C. ISAC

● Lucrare din Expoziția Muzeului „G. Apostu”.
Foto: P. COSTEL

Parcul DRAGONILOR

(Urmare din pag. a III-a)

Shanxi, și datînd de acum 4500 ani, s-a scos la iveală ornamentul unui dragon robust. Chipul altui dragon, cu capul gros și coarne, s-a găsit în fragmentele ceramice aparținînd civilizației Xiajiadian, scoase la lumină în aceeași Mongolie interioară. Iar exemplele ar putea continua, fiecare nouă etapă aducînd în prim-plan o altă formă sau imagine a acestui animal favorit al chinezilor din totdeauna.

Cert este că de la reprezentățiile străvechi ale dragonului, simple și grosiere, și pînă la cele ce au marcat declinul dinastiei feudale, cînd imaginea dragonului a căpătat elegantă și o oarecare demnitate, chipul acestuia s-a metamorfozat de la o epocă la alta, așa cum s-a modelat, de altfel, și gîndirea chineză. Nu ne-am propus să intrăm în prea multe amănunte deoarece ne așteaptă încă o poveste, legată de nașterea acestui parc plin de dragoni, prin care vă invit să vă plimbați.

Amenajarea lui a început, așadar, cu trei decenii în urmă. În actualul său perimetru existau, în vremea împăratului Jiajing, din dinastia Ming (1368—1644), mai mult de zece cuptoare de cărămidă, ale căror produse erau folosite la înălțarea zidurilor orașului. După ce au fost abandonate, terenul a devenit mlăștinos, aici scurgîndu-se toate apele reziduale ale cartierului din sudul orașului. Abia în 1952, în urma unei hotărîri bine chibzuite, s-a trecut la drenarea întregii zone și la canalizarea apelor epurate, care au format un lac înconjurat de trei parcuri, cuprinse între strada Zuoanmen și calea ferată Jinghan, ce leagă Beijingul de Hankou.

Longtan are o suprafață de 96 hectare, din care 17 sint ocupate de apă, pe oglinda căruia circulă 360 vase de agrement. În jurul lacului sau chiar în mijlocul acestuia s-au amenajat mici coline, insule și căderi de apă, care, cu pavilioanele, podurile, arborii, tufisurile și florile sale de lac, constituie o replică seducătoare a grădinii chineze antice.

Farmecul inegalabil al parcului

este dat de faptul că toate clădirile evocă un model sau altul de dragon. Așa cum ați aflat mai sus, există un iaz al dragonului și, bineînțeles, un pod al dragonului. Pînă și arborii, rari în alte parcuri, au, prin forma lor, numele dragonului.

Longyinge, bunăoară, Pavilionul dragonului urlînd, este cea mai mare clădire din parc. Înălțată pe malul occidental al lacului, ea cuprinde trei săli unite prin coridoare, la prima vedere lăsînd impresia unui monument străvechi, ce parcă abia așteaptă să fie restaurat. Punctul de atracție este dat nu numai de arta celor ce l-au construit, nu de prea multă vreme, ci mai ales de faptul că de la înălțimea ei ochiul poate

percepe întreaga splendoare a parcului.

Nu mai puțin interesant este Coridorul dragonului, Longting, lung de 21 metri și susținut de 15 coloane decorate cu dragoni aurii. Acoperit cu țiglă vopsită galben, iar la extremități cu verde, coridorul lasă impresia că ar fi un mare dragon, ce are drept cap un pavilion pătrat, coadă — un triunghi, iar spate — acoperișul amintit.

În partea de est a parcului s-a amenajat, de asemenea, o pădure de pietre, de forme foarte stranie, dar care creează în final caracterul chinez semnificînd dragonul și, de ce nu, peetea oazei de liniște, de care ai vrea să nu te desparți niciodată.

VOCI DE PESTE PRUT

LIVIU DAMIAN

Născut la 13 martie 1936, în satul Strimba (Leadoveni), raionul Rîșcani, poetul și-a început activitatea literară la jumătatea anilor '50. De-a lungul celor cinci decenii de viață (a decedat la 20 iulie 1986, după o grea suferință), acest „poet în amiază”, cum l-a numit un confrate basarabean, a publicat volumele „Urstoarele”, „Sint verb”, „Dar mai întii”.

„Partea noastră de zbor”, „Altoi pe o tulpină vorbitoare”, „Îngînduratele nopți”, „Salciul din prag”, „Mindrie și răbdare”, „Piinea”, „Inima și tunetul”, „Coroana din umbră”, „Rădăcini”. Poemele de față fac parte din ciclul inedit, scris în urma călătoriei întreprinse în februarie-martie 1985 în cele două Yemenuri, de Sud (R.P.D.Y.) și de Nord (R.A.Y.).

Aden. Munții alături

Acești munți cariași fără zăre de verdeață, de mușchi. Fără de surpriza șopîrlei. Acești munți tîbăciți bărbierîți, rași pe cap, acești munți în stare să-și lase coada de piatră să uite de ea. Sub biciul soarelui pînă și piatra ar fugi de-acasă. Dar omul a rămas. Că-aici e țara lui, vatră de scrum, Aici e coliba speranței. Aden. Munții magnifici alături. Piatră cu piatră prin piatră umblind. Munți ireali după cascada de flăcări solare. Îmbătrîniți de tainele pe care nu le-au scos din sin. Sub viscolul, vișorul luminii — altă expresie nu pot găsi — lovîți în creștet cu parul energiei solare, stau munții aceștia. Ce tînuie ei? Ce ascultă? Nu e o întrebare scoasă la lumină de dragul palavrelor de tura-vura ș.a.m.d.

Aden. Kilometrul morții

Centrul Adenului e situat într-un crater de vulcan...

A venit ziua. A sosit ora. A răbufnit lava din crater. Ferbinte, mătîrînd veneticii cu tot cu steaguri, cu coama de leu, cu vase de război, cu vase de bucătărie, cu superioritatea acelor care s-au instalat pentru o mie de ani în casa celui amîgîit sau copleșit de ventilatoarele demagogiei de whisky, de miros de bordel, de argumentele cu plumb la capăt. Revoluție! Aerul tău a coborît din munți cu tot cu lunetistii care au răzbutat înjosirea acestui popor. Au întors plumbii în direcția de unde au venit, de unde au venit. Fostul cartier britanic ținut în lunetă de pe culmile munților pisat de ruđă, pe sîmînță s-a mai numit și kilometrul morții. Să nu ne grăbim, să nu ne grăbim. Că asfințitul acesta și așa trece repede. Albastră față de masă cu canafuri de spumă. Pocal fără de pereți. În el ferbe lumina ca un vin prin care bate un vînt din galben spre roșu spre vînat curgînd.

Să nu ne grăbim. Să nu ne grăbim. Să nu ne grăbim a-l da peste cap.